

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
1. Państwa – zmiany terytorium	11
Starożytność	11
1.1. Babilonia	11
1.2. Chiny	12
1.3. Indie	13
1.4. Izrael	14
1.5. Egipt	16
1.6. Grecja archaiczna i klasyczna	17
1.7. Imperium macedońskie	18
1.8. Rzym	19
Średniowiecze	22
1.9. Państwo Franków	22
1.10. Średniowieczna Francja Kapetyngów i Walezjuszy	24
1.11. Niemcy Ottonów, Hohenstaufów, Habsburgów i Luksemburgów	26
1.12. Anglia	28
1.13. Imperium arabskie	30
1.14. Półwysep Pirenejski	32
1.15. Bizancjum	33
1.16. Ruś	34
1.17. Skandynawia	35
1.18. Polska	36
Epoka nowożytna	39
1.19. Rosja w epoce nowożytnej	39
1.20. Prusy	44
1.21. Cesarstwo Niemieckie (II Rzesza)	47
1.22. Od księstwa Austrii do cesarstwa Austro-Węgier	49
1.23. Francja	53
1.24. Rzeczpospolita	58
1.25. Księstwo Warszawskie i Królestwo Polskie	62
1.26. Stany Zjednoczone	65
1.27. Japonia	68
1.28. Chiny	70
1.29. Imperium Osmańskie	72
1.30. Kraje Ameryki Łacińskiej	75
Dzieje najnowsze	80
1.31. Zmiany terytorialne w Europie w XX wieku	80
1.32. Niemcy	84
1.33. Polska w XX wieku	89
1.34. Od Rosji do Wspólnoty Niepodległych Państw	92
1.35. Azja	97
2. Systemy polityczne	104
Starożytność	104
2.1. Egipt – monarchia despotyczna	104
2.2. Sparta – państwo oligarchiczne	105
2.3. Ateny – od królestwa przez oligarchię i tyranię do demokracji	106
2.4. Rzym – od monarchii przez republikę i pryncypat do dominatu	109
Średniowiecze	112
2.5. Organizacja władzy w patrymonialnej monarchii Franków	112
2.6. Organizacja władzy w stanowej monarchii angielskiej w XIV wieku	113
2.7. Organizacja władzy w republice feudalnej – Nowogród Wielki	114
2.8. Organizacja władzy w miejskiej republice arystokratycznej – Wenecja	115
2.9. Feudalna monarchia elekcyjna – Niemcy w XIV–XV wieku	116
2.10. Polska średniowieczna od monarchii patrymonialnej do stanowej	117

Epoka nowożytna	119
2.11. Absolutyzm francuski	119
2.12. Angielska monarchia parlamentarna	120
2.13. Demokracja szlachecka w Polsce	121
2.14. Polska Konstytucja 3 maja	123
2.15. Rosyjski absolutyzm oświecony	124
2.16. Pruski absolutyzm oświecony	127
2.17. Przemiany Republiki Francuskiej w epoce nowożytnej	130
2.18. Cesarstwo francuskie Napoleona Bonaparte	134
2.19. Ustrój Stanów Zjednoczonych w XVIII–XIX wieku	135
2.20. Ugrupowania polityczne w XIX wieku	136
Dzieje najnowsze	139
2.21. Republika Weimarska (1919–1933)	139
2.22. System ustrojowy III Rzeszy	141
2.23. Przemiany ustrojowe w międzywojennej Europie	143
2.24. Republika Federalna Niemiec i Niemiecka Republika Demokratyczna (1949–1990)	149
2.25. Przemiany ustroju Rosji Radzieckiej i ZSRR (1918–1990)	153
2.26. Druga Rzeczpospolita	157
2.27. Polskie władze w czasie II wojny światowej	161
2.28. Polska Ludowa oraz Polska Rzeczpospolita Ludowa	163
3. Społeczeństwo	166
Starożytność	166
3.1. Organizacja społeczna starożytnych Indii	166
3.2. Organizacja społeczna starożytnego Egiptu	167
3.3. Organizacja społeczna starożytnej Grecji	168
3.4. Organizacja społeczna starożytnego Rzymu w okresie republiki	170
Średniowiecze	171
3.5. Społeczeństwo feudalnej Francji w X–XIV wieku	171
3.6. Społeczeństwo feudalnej Anglii w XI–XII wieku	172
3.7. Społeczeństwo feudalnych Niemiec w XIII–XIV wieku	173
3.8. Społeczeństwo feudalnej Polski w XIII–XIV wieku	174
Epoka nowożytna	175
3.9. Społeczeństwo ludów prekolumbijskich	175
3.10. Społeczeństwo imperium osmańskiego w XV–XVIII wieku	178
3.11. Społeczeństwo polskie w okresie staropolskim (po unii lubelskiej)	180
3.12. Społeczeństwo rosyjskie pod panowaniem Piotra I	184
3.13. Społeczeństwo wczesnokapitalistyczne w Anglii w XVII–XVIII wieku	185
3.14. Społeczeństwo przedrewolucyjnej Francji	186
3.15. Społeczeństwo amerykańskie w XVIII–XIX wieku	188
Dzieje najnowsze	192
3.16. Demografia świata w XX wieku	192
3.17. Społeczeństwo polskie przed 1918 rokiem	194
3.18. Społeczeństwo II Rzeczypospolitej	198
3.19. Przesiedlenia i deportacje na ziemiach polskich	201
3.20. Społeczeństwo polskie po 1945 roku	203
3.21. Społeczne skutki II wojny światowej	209
3.22. Diaspora żydowska i jej droga do ojczyzny	212
3.23. Problemy wybranych mniejszości etnicznych	217
4. Gospodarka	221
Starożytność	221
4.1. Gospodarka starożytnego Egiptu	221
4.2. Gospodarka starożytnej Grecji	222
4.3. Gospodarka starożytnego Rzymu	223
Średniowiecze	225
4.4. Gospodarka rolna	225
4.5. Organizacja cechowa	226
4.6. Handel	227
4.7. Pieniądz w Polsce	229
4.8. Jednostki miar w średniowiecznej Polsce	230

Epoka nowożytna	231
4.9. Rolnictwo	231
4.10. Produkcja rzemieślnicza i przemysłowa	235
4.11. Handel w XV–XIX wieku	241
4.12. Narodziny systemu bankowego	244
4.13. Transport w XIX wieku	246
Dzieje najnowsze	249
4.14. Gospodarka światowa w okresie międzywojennym	249
4.15. Wielki kryzys gospodarczy	253
4.16. Gospodarka polska w okresie międzywojennym	255
4.17. Gospodarka w czasie II wojny światowej	258
4.18. Gospodarka komunistyczna (Rosja Radziecka i ZSRR)	261
4.19. Gospodarka Polski w latach 1945–1989	264
4.20. Gospodarka światowa po II wojnie światowej	270
5. Wojny, konflikty, kryzysy	276
Starożytność	276
5.1. Egipt	276
5.2. Grecja	278
5.3. Rzym	280
5.4. Najazdy plemion barbarzyńskich na Imperium Rzymskie w III–VI wieku n.e.	283
5.5. Wybrane bitwy starożytności	285
Średniowiecze	286
5.6. Ekspansja wybranych plemion we wczesnym średniowieczu	286
5.7. Wyprawy Normanów (VIII–XIII w.)	289
5.8. Rekonzysta w VIII–XV wieku	291
5.9. Wyprawy krzyżowe na Bliskim Wschodzie w XI–XIII wieku	292
5.10. Wojna stuletnia (1337–1453)	294
5.11. Wojna Dwóch Róż (1455–1485)	295
5.12. Wojny husyckie w XV wieku	296
5.13. Stosunki polsko-niemieckie w okresie panowania Piastów	297
5.14. Wojny polsko-krzyżackie	299
5.15. Wybrane bitwy europejskiego średniowiecza	301
5.16. Wybrane bitwy w średniowiecznej Polsce	302
Epoka nowożytna	303
5.17. Wojna trzydziestoletnia (1618–1648)	303
5.18. Wojna o niepodległość Niderlandów (1568–1648)	307
5.19. Wojna domowa w Anglii (1642–1648) i „chwalebna rewolucja” (1688–1689)	309
5.20. Wojna północna (1700–1721)	311
5.21. Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych (1775–1783)	313
5.22. Rewolucja francuska (1789–1799)	315
5.23. Wojny rewolucyjnej i napoleońskiej Francji (1792–1815)	319
5.24. Wojna secesyjna (1861–1865)	323
5.25. Wojna francusko-pruska (1870–1871)	325
5.26. Wojny Polski w XVII wieku	327
5.27. Polskie powstania narodowowyzwoleńcze w XIX wieku	335
5.28. Wojny burskie (1880–1881 i 1899–1902)	340
Dzieje najnowsze	342
5.29. Wojna japońsko-rosyjska (1904–1905)	342
5.30. Pierwsza wojna bałkańska (1912–1913)	343
5.31. Druga wojna bałkańska (1913)	344
5.32. I wojna światowa (1914–1918)	345
5.33. Polacy w I wojnie światowej (1914–1918)	352
5.34. Rewolucja w Rosji (1905)	355
5.35. Rewolucja w Rosji (1917)	357
5.36. Wojna domowa w Rosji i interwencja mocarstw	359
5.37. Walki o granice Polski po I wojnie światowej	361
5.38. Przewrót majowy w Polsce (12–14 maja 1926 r.)	367
5.39. Wojna domowa w Hiszpanii (1936–1939)	368
5.40. II wojna światowa (1939–1945)	370

5.41. Polska i Polacy w II wojnie światowej (1939–1945)	384
5.42. Kryzysy społeczno-polityczne w Polsce po II światowej	393
5.43. Kryzysy i konflikty w Europie po II wojnie światowej	400
5.44. Kryzysy i konflikty w obu Amerykach po II wojnie światowej	408
5.45. Dekolonizacja oraz wybrane kryzysy i konflikty w Azji po II wojnie światowej	416
5.46. Dekolonizacja i konflikty w Afryce po II wojnie światowej	436
6. Dynastie, ugrupowania, jednostki	443
Starożytność	443
6.1. Egipt	443
6.2. Grecja klasyczna	444
6.3. Państwa hellenistyczne	445
6.4. Republika rzymska	446
6.5. Rzym cesarski	448
Średniowiecze	450
6.6. Dynastia Karolingów	450
6.7. Dynastia Ludolfingów	451
6.8. Dynastia Hohenstaufów	452
6.9. Dynastia Kapetyngów	453
6.10. Dynastia normandzka i Plantageneci w Anglii	454
6.11. Dynastia Rurykowiczów	455
6.12. Dynastia Rurykowiczów moskiewskich	456
6.13. Dynastia Arpadów	457
6.14. Dynastia Przemyslidów	458
6.15. Dynastia Mahometa, kalifowie prawowierni i imamowie szyicy	459
6.16. Dynastia Piastów	460
6.17. Dynastia Jagiellonów	462
Epoka nowożytna	463
6.18. Habsburgowie	463
6.19. Wazowie	464
6.20. Stuartowie	465
6.21. Panujący w Anglii od dynastii hanowerskiej do Windsorów	466
6.22. Burbonowie	467
6.23. Romanowowie	468
6.24. Hohenzollernowie	469
6.25. Królowie i książęta polscy	470
6.26. Prezydenci USA	471
Dzieje najnowsze	473
6.27. Wybrani politycy polscy w okresie międzywojennym	473
6.28. Wybrane postaci życia politycznego świata w okresie międzywojennym	479
6.29. Wybrani wojskowi II wojny światowej	488
6.30. Wybrani dowódcy polscy w czasie II wojny światowej	498
6.31. Wybrani politycy europejscy po II wojnie światowej	502
6.32. Wybrani politycy afrykańscy po II wojnie światowej	506
6.33. Wybrani politycy południowoamerykańscy po II wojnie światowej	509
6.34. Wybrani politycy północnoamerykańscy po II wojnie światowej	511
6.35. Wybrani politycy azjatyccy po II wojnie światowej	513
6.36. Wybrani politycy polscy po II wojnie światowej	518
7. Religia	525
Starożytność	525
7.1. Mezopotamia – wybrane bóstwa	525
7.2. Chiny	526
7.3. Indie	527
7.4. Izrael – judaizm	528
7.5. Wybrani bogowie Egiptu	529
7.6. Wybrani bogowie Grecji	530
7.7. Wybrani bogowie Rzymu	532

7.8. Początki chrześcijaństwa	533
7.9. Papieże starożytności	535
Średniowiecze	537
7.10. Rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa w średniowieczu	537
7.11. Papieże średniowiecza	538
7.12. Sobory powszechne do końca średniowiecza	544
7.13. Monastycyzm chrześcijański do końca średniowiecza	545
7.14. Wybrane herezje do końca średniowiecza	546
7.15. Spór o inwestyturę	548
7.16. Początki chrześcijaństwa w Polsce	550
7.17. Początki islamu	552
Epoka nowożytna	554
7.18. Reformacja	554
7.19. Kontrreformacja i reforma katolicka	558
7.20. Reformacja i kontrreformacja w Polsce	561
7.21. Podział religijny świata do XIX wieku	564
7.22. Kościół wobec XIX-wiecznego świata	569
7.23. Papieże epoki nowożytnej	571
Dzieje najnowsze	573
7.24. Nowe grupy i sekty religijne w XX wieku	573
7.25. Rozmieszczenie religii na świecie pod koniec XX wieku	577
7.26. Spory i konflikty religijne we współczesnym świecie	579
7.27. Stosunki wyznaniowe w Polsce w XX wieku	580
7.28. Papieże XX wieku	584
8. Osiągnięcia techniczne i cywilizacyjne	587
Starożytność	587
8.1. Pismo	587
8.2. Siedem cudów świata antycznego	588
8.3. Osiągnięcia starożytnego Wschodu	590
8.4. Wybrane osiągnięcia naukowe Grecji i Rzymu	592
8.5. Prawo	594
8.6. Filozofia	596
8.7. Armia Greków	600
8.8. Armia rzymska	601
Średniowiecze	602
8.9. Oręż rycerstwa średniowiecznego	602
8.10. Pismo w średniowiecznej Europie	603
8.11. Struktura dokumentu średniowiecznego	604
8.12. Uniwersytety	606
8.13. Początki drukarstwa w Europie	608
8.14. Zdrowotność w średniowieczu – epidemie	609
8.15. Prawo średniowieczne	610
8.16. Filozofia średniowiecza	613
8.17. Żegluga w średniowieczu	617
8.18. Rozwój osadnictwa wiejskiego	618
8.19. Rozwój miast średniowiecznych	619
Epoka nowożytna	621
8.20. Wybrane wynalazki i odkrycia w epoce nowożytnej	621
8.21. Odkrycia geograficzne w XV–XVIII wieku	629
8.22. Industrializacja	633
8.23. Technika wojenna w epoce nowożytnej	635
8.24. Wybrane typy okrętów epoki nowożytnej	638
Dzieje najnowsze	640
8.25. Wybrane osiągnięcia nauk przyrodniczych	640
8.26. Wybrane wynalazki i konstrukcje techniczne	645
8.27. Wybrane osiągnięcia medyczne	648

8.28. Technika w służbie I i II wojny światowej	650
8.29. Eksploracja kosmosu	655
9. Kultura i sztuka	660
Starożytność	660
9.1. Przegląd architektury starożytnej	660
9.2. Architektura grecka	661
9.3. Architektura rzymska	662
9.4. Teatr grecki	663
9.5. Przykłady rzeźby antycznej	664
9.6. Malarstwo i zdobnictwo antyczne	665
9.7. Piśmiennictwo i literatura antyku	668
Średniowiecze	670
9.8. Architektura romańska	670
9.9. Renesans karoliński (przełom VIII i IX w.)	672
9.10. Architektura gotycka	674
9.11. Architektura romańska i gotycka w Polsce	676
9.12. Architektura i sztuka arabska	678
9.13. Teatr średniowieczny	679
9.14. Sztuki plastyczne w średniowieczu	680
9.15. Kultura rycerska średniowiecznej Europy	682
9.16. Literatura średniowiecznej Europy	683
Epoka nowożytna	684
9.17. Sztuka renesansu	684
9.18. Sztuka baroku	688
9.19. Architektura renesansowa i manierystyczna	695
9.20. Architektura baroku	698
9.21. Sztuka klasycyzmu i neoklasycyzmu	702
9.22. Architektura klasycystyczna i neoklasycystyczna	711
9.23. Sztuka romantyzmu	715
9.24. Historyzm, akademizm i realizm XIX wieku	720
9.25. Impresjonizm, neoimpresjonizm, postimpresjonizm	723
9.26. Secesja	729
9.27. Architektura w XIX wieku	731
9.28. Filozofia w epoce nowożytnej	735
Dzieje najnowsze	740
9.29. Wybrane nurty w sztukach plastycznych do połowy XX wieku	740
9.30. Wybrane nurty w sztukach plastycznych drugiej połowy XX wieku	749
9.31. Architektura XX wieku	753
9.32. Literackie Nagrody Nobla	759
9.33. Filozofia XX wieku	766
Wskazówki, jak rozwiązywać zadania maturalne krok po kroku	774
Indeks osobowy	786
Indeks miejscowy – wybrane miejscowości	812